

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

vera in seipſa decoloratio est, ut ita dicam; quam cum in Dei ſapientia cognoscitur, velut in arte per quam facta est. Et cap. 9. ac 20. de Angelis loquens ſubdit: Iſtam quoque creaturam melius ibi, hoc est in ſapientia Dei, tanquam in arte per quam facta est, quam in ea ipſa ſciunt: ac per hoc & ſeipſos ibi melius, quam in ſeipſis. Item lib. 13. Confell. cap. 15. Non opus habent (inquit) ſuſpicere firmamentum, & legendo cognoſcere verbum tuum: vident enim faciem tuam ſemper, & ibi legunt ſine ſyllabis temporum, quid velit æterna voluntas tua. Similia habet D. Bernardus libro 5. de conſiderat. cap. 1. ubi loquens de gradu contemplationis, quò per inſpectum creaturarum ad Dei cognitionem aſcendimus: Hac ſcala (inquit) cives non egent, ſed exules. Et verè quid opus ſcala tenente iam ſolium? Creatura celi illa est, præſto habens per quod potius iſta intueatur. Videt verbum, & in verbo facta per verbum. Nec opus habet ex his que facta ſunt, factoris notitiam mendicare. Neque enim ut vel ipſa noverit, ad ipſa deſcendit, qua ibi illa videt, ubi longe melius ſunt, quam in ſe ipſis.

Idem probari ſolet in tractatu de Angelis ex Auguſtino libro 4. de geneſi ad litteram cap. 23. & 24. ubi duplicem creaturarum cognitionem in mente Angelorum diſtinguit: unam in verbo, quam *matutinam* vocat, & aſſerit in eo, tanquam per illud per quod facta ſunt, cognosci creaturas; quod idem est ac cognosci in verbo ut cauſa: alteram creaturarum in propria ipſarum natura, quam *reſperimam* appellat: Ergo juxta illius mentem, Angeli beati cognoscunt creaturas in Deo tanquam in cauſa.

50 Reſpondet Vazquez, quòd quando Auguſtinus aſſerit creaturas cognosci in verbo ab Angelis beatis, per cognitionem, quam *matutinam* appellat, non intendit creaturas cognosci in Deo proprie & ſecundum eſſe formale, ac proprias rationes & differentias; ſed improprie tantum, & ſecundum eſſe eminentiale quod habent in Deo, quatenus ſcilicet cognoscitur eminentia divina, ſeu ipſa creatrix eſſentia.

Sed hæc interpretatio violenta eſt, & aperte repugnat doctrinæ D. Thomæ. Primum patet, tum quia Auguſtinus loco citato de civitate Dei, aſſerit cognosci creaturam, per ipſam artem per quam facta eſt: Ergo cognoscitur quod fit, vel factum eſt. Sed creaturæ ſolum ſunt facta, ſecundum eſſe quod habent in propria natura, non verò ſecundum eſſe quòd habent in Deo, quod increatum eſt. Ergo cognoscitur in Deo ſecundum proprias rationes, & non ſolum ſecundum eſſe eminentiale quod habent in Deo, & ut ſunt creatrix eſſentia. Tum etiam, quia Deus ut continens eminenter creaturas, non proprie, ſed metaphoriçè dicitur creatura: Ergo creaturas cognosci in verbo, ſecundum eſſe eminentiale, non eſt proprie, ſed metaphoriçè tantum illas in verbo cognosci: At nihil cogit Auguſtinum in ſenſu metaphoriçè interpretari: Ergo illa interpretatio non eſt legitima, nec Auguſtini menti conſona, ſed violenta & diſtorta. Unde Suarez dicit Vazquem, Dionyſium, Auguſtinum, & alios SS. Patres, aſſerentes creaturas in Deo ut in cauſa cognosci, magis ad arbitrium ſuum, quam ad illorum mentem interpretari.

51 Secundum etiam conſtat, nam D. Thomas infra quæſt. 8. art. 7. loquens de Angelis beatis, ſic ait: Non enim videndo verbum, cognoscunt ſolum illud eſſe rerum quòd habent in verbo, ſed illud eſſe quòd habent in propria natura: ſicut Deus per hoc quòd videt ſe, cognoscit eſſe rerum quòd habent in propria

Tom. I.

A natura. Quibus verbis S. Doctor non ſolum aperte docet Beatos in verbo cognoscere creaturas, ſecundum proprias rationes & differentias, & non tantum ſecundum eſſe eminentiale quod habent in Deo; ſed etiam rationem fundamentalem huius veritatis inſinuat, quâ poteſt breviter probari noſtra conſuſio.

Cognitio beatorum eſt exemplata à cognitione quâ Deus ſeipſum cognoscit, & illius imitatio ac participatio: Sed Deus cognoscendo ſeipſum, cognoscit creaturas poſſibiles in ſua eſſentia tanquam in cauſa: Ergo & beati videntes divinam eſſentiam, in ea tanquam in cauſa, illas cognoscunt, non quidem omnes, ſed aliquas, juxta menſuram ſeu intenſionem luminis gloriæ, quo Deum intuentur, ut infra declarabimus. Major eſt certa, Minor verò fuſe demonſtrabitur in Tractatu de ſcientia Dei, tum variis authoritatibus SS. Patrum, tum rationibus efficaciffimis: unde brevitati ſtudentes, ne eadem læpius repetamus, probationes illas ad prædictum Tractatum de ſcientia Dei rejicimus, & ad locum citatum ſtudioſum Lectorem remittimus.

Diſp. 2.
art. 1.
Co. 2.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Contra iſtam conſuſionem objicit primò Vazquez: Cauſa non relata realiter ad effectum, nequit illum manifeſtare, nec habere rationem medii ducentis in cognitionem illius: Sed eſſentia divina non refertur realiter ad creaturas: Ergo nequit eas manifeſtare, nec habere rationem medii ducentis in cognitionem illarum.

Reſpondeo primò, Hoc argumentum cui præcipue confidit Vazquez, & in quo præcipuum robur ſuæ ſententiæ conſtituit, vel nihil, vel nimis probare; cum eadem difficultas curat de eſſentia divina, ut habet rationem ſpeciei & medii quo repræſentativi creaturarum, vel ut habet rationem ideæ & exemplaris reſpectu illarum, & nulla ſit ratio cur magis requiratur reſpectus realis in repræſentante objectivè, quam in repræſentante formaliter.

Secundo reſpondeo, negando Majorem: nam res abſoluta poteſt eſſe medium & ratio cognoscendi alias res diſtinctas, ſi ſit cauſa illarum, eaſque virtualiter ſeu eminenter contineat; effectus enim non cognoscitur in cauſa ratione relationis, cum hæc ſit poſterior extremis, ſed ratione realis continentia, quâ effectus quilibet in virtute ſuæ cauſæ continetur.

52 Dices: Sol, & alia corpora cœleſtia, eminenter continent res ſublunares, & inferiores; & tamen non poſſunt eas perfecte manifeſtare, nec habere rationem medii ducentis in cognitionem illarum: Ergo ſimiliter quamvis Deus eminenter contineat creaturas, non poteſt tamen illas perfecte repræſentare, nec eſſe medium in quo illæ à Deo, vel à beatis cognoscantur.

Reſpondeo negando Conſequentiam & paritatem. Ratio diſparitatis eſt evidens, Sol enim, & alia corpora cœleſtia continent res inferiores & ſublunares, continentia quadam eminentiali imperfectâ, & ſe extendente ſolum ad aliquam rationem communem & genericam, puta rationem viventis, vel corporis corruptibilis, quam per ſe primò attingunt in generationibus rerum inferiorum: Deus autem,

cum

Y 2

cum sit prima & universalissima causa, attingens per se primò rationem entis producibilis in omnibus rebus creatis, illas continentia eminentiali perfectissimâ, & se extendente non solum ad rationes communes & genericas, sed etiam ad differentias atomas & individuales, in quibus ratio entis creati transcendentaliter imbibitur, ut exposuimus Tractatu præcedenti agendo de perfectione Dei, & modo quò continet perfectiones creaturarum. Unde essentia divina perfectissimo modo manifestare potest creaturas possibiles, etiam secundum proprias earum differentias específicas & individuales, & habere rationem mediæ ad illas cognoscendas.

Diff. 4.
art. 2.

54. Secundò arguit Vazquez: Inter medium cognoscendi & rem cognitam debet esse necessaria connexio: At hæc non reperitur inter essentiam divinam & creaturas possibiles: Ergo illa intellectui Dei, aut beatorum, non potest deservire ut medium ad illas cognoscendas. Major est certa, Minorem verò probat Vazquez, primò quia non stat unum intrinsecè connecti cum alio, & non dependere ab illo: Sed essentia divina est omnino independens à creaturis possibilibus: Ergo cum illis intrinsecè non connectitur.

Secundò, Magis necessarium non potest cum minus necessario connecti: Sed Deus, utpote ens à se & per essentiam, magis necessarius est quàm creaturæ, quæ sunt entia ab alio & per participationem: Ergo cum creaturis possibilibus connexionem non habet.

Tertiò, Videtur absurdum dicere, quòd si aliqua creatura jam existens, redderetur impossibilis, Deus non esset omnipotens, & consequenter non esset Deus: Ergo essentia divina cum possibilitate creaturarum non connectitur necessario.

55. Hoc argumentum, quod apud Vazquem, & alios Recentiores palmarium est, & ab illis tanquam demonstratio habetur, fuit à nobis convellitur in Tractatu de scientia Dei, ubi ostendimus Deum cum creaturis possibilibus intrinsecè connecti. Interim breviter respondeo, distinguendo Majorem: Inter medium cognoscendi & rem cognitam, debet esse necessaria connexio, per mutuam dependentiam utriusque extremi, nego. Per dependentiam in uno, & eminentiam in altero, concedo. Similiter distinguo Minorem: Inter essentiam divinam & creaturas possibiles non est necessaria connexio, dependentiæ ex parte utriusque extremi, concedo Minorem. Dependentiæ ex parte creaturarum, & eminentiæ ex parte Dei, nego Minorem. Unde ad primam probationem in contrarium, nego Majorem: essentia enim, ut radix proprietatum, est intrinsecè connexa cum illis, & tamen prout sic non est ab illis dependens, & unum relativum est cum alio connexum, licet non dependeat ab illo, alias simul naturæ & cognitione non essent.

Diff. 2.
art. 1.

Ad secundam nego etiam Majorem: veritas enim principiorum est magis necessaria, quàm veritas conclusionis, ut ex Aristotele docent communiter Dialectici; & tamen illorum veritas est intrinsecè connexa cum veritate conclusionis, alias in recta demonstratione possent præmissæ esse veræ, quamvis conclusio esset falsæ.

Ad tertiam nego pariter Majorem: Nam cum possibilitas rei non sit aliqua entitas realis & producta extra Deum, sed sola non repugnans, seu denominatio extrinseca proveniens à divina omnipotentia, tam formalis quàm radica-

li, & non possit tolli & cessare aliqua denominatione extrinseca in objecto, nisi incipiat tolli ex parte formæ à qua petitur: sicut esse visum in pariete non potest tolli, nisi cessante visione quæ est in oculo; possibilitas creaturarum tolli nequit, nisi destruendo in Deo omnipotentiam, tam proximam, quàm radicalem, unde emanat illa denominatio, ac proinde nisi destruat ipsa divina essentia. Sed de his futuri loco citato de scientia Dei.

Objicies tertiò: Si beati videndo divinam essentiam, in ea viderent aliquas creaturas possibiles, tanquam in causa, & medio prius cognito, viderent omnes; non enim est potior ratio, cur has potius quàm illas viderent, cum omnes æqualiter in divina essentia tanquam in causa eminentissimo modo contineantur; & cum lumen gloriæ illam manifestans sit ejusdem speciei in omnibus beatis: Sed hoc dici nequit, ut infra ostendemus: Ergo nec illud.

Respondeo negando sequelam Majoris. Licet enim divina essentia omnes creaturas naturaliter seu necessario contineat in virtute sua, sicque omnes quantum est de se representare possit; tamen hoc est respectu intellectus utentis illa representatione adæquatâ; si verò inadæquatè conjugatur intellectui, ob ejus improprietatem, inadæquatè etiam representabit ea quæ continet in virtute, ut habet D. Thomas quæst. 2. de veritate art. 4. ad 2. Sicut licet Sol contineat multos effectus, non tamen quilibet cognoscens Solem intuitivè aut quidditative, videt omnes effectus quos potest producere, quia virtus ejus cognoscitiva non adæquaturoti cognoscibilitati Solis. Unde autem oriatur quòd in essentia divina clarè visa, hæc potius quàm illa creaturæ videantur à beatis, infra exponemus. Nunc breviter dico, hoc provenire ex diversitate luminis gloriæ, quod licet sit ejusdem speciei in omnibus beatis, in illis tamen diversos habet gradus intensiōis, & quòtò intensus est, tantò magis penetrat divinam omnipotentiam, & plures creaturas possibiles in ea cognoscit. Sicut licet lux visibilis sit ejusdem speciei, tamen cum intensiori luce plura videntur, quàm cum remissiori. Et licet Philosophia & alia scientiæ naturales in Petro & Paulo specie non distinguantur, tamen secundum diversam intensiōem, vel perfectionem, seu extensionem, diversas conclusiones & objecta attingunt.

Alia argumenta, quibus probat Vazquez, Deum non videre creaturas in seipso tanquam in causa, commodius in Tractatu de scientia Dei proponuntur & diluuntur.

§. IV.

Corollaria notari digna.

EX dictis inferes primò, quòd tantò plures creaturæ possibiles à beatis in verbo cognoscuntur, quòtò perfectius Deum vident. Ita D. Thomas hic art. 2.

Ratio est, quia beati, ut ostendimus, cognoscunt creaturas possibiles in verbo, & in essentia divina tanquam in causa: Sed quòtò perfectius causa aliqua cognoscitur, tantò plures effectus in ipsa cognoscuntur; sicut quòtò magis penetratur aliquod principium, tantò plures in eo videntur conclusiones: Ergo quòtò perfectius beati Deum vident, tantò plures creaturas possibiles in verbo cognoscunt. Unde D. Thomas 3. parte quæst. 10. art. 2. *Vnusquisque intellectu creatus,*